

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

СОВЕТ НА ЕВРОПА

ЕВРОПСКИ СУД ЗА ЧОВЕКОВИ ПРАВА

ПЕТТИ ОДДЕЛ

РИСТЕСКА ПРОТИВ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

(Жалба бр. 38183/04)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

28 Јануари 2010

Оваа пресуда ќе стане конечна во согласност со условите предвидени во член 44 став 2 од Конвенцијата. Истата може да биде предмет на редакциски измени.

Напомена: Македонскиот превод на текстот на одлуката на Европскиот суд за човекови права е исклучиво информативен и од него не произлегуваат никакви права и/или обврски. Единствено официјалниот текст на одлуката на Европскиот суд за човекови права на англиски и/или француски јазик, објавена од страна на Судот е автентичен и се смета за оригинал. Не е дозволено објавување на овој превод на било каков начин без претходна дозвола од страна на Министерството за правда на Република Македонија, освен во случај доколку се користи за информирање.

Во случајот **Ристеска против Република Македонија**,

Европскиот суд за човекови права (Петти оддел), заседавајќи во судски совет во состав:

Peer Lorenzen, *Претседател*,

Renate Jaeger,

Karel Jungwiert,

Rait Maruste,

Mark Villiger,

Мирјана Лазарова Трајковска

Zdravka Kalaydjieva, судии,

и Claudia Westerdiek, *секретар на одделот*

Расправајќи на затворена седница на 5 Јануари 2010 година,

Ја донесе следнава пресуда, усвоена на истиот датум:

ПОСТАПКА

1. Постапката е иницирана со жалба (бр. 38183/04) против Република Македонија поднесена до Судот согласно член 34 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основни слободи („Конвенцијата,“) од страна на македонскиот државјанин, г-ѓа Марина Ристеска (жалителот), на 2 Октомври 2004 година.
2. Жалителот беше застапуван од страна на г-дин З.Гаврилоски, адвокат од Скопје. Владата на Република Македонија (Владата) беше застапувана од страна на нејзиниот агент г-ѓа Р. Лазареска Геровска.
3. На 11 Јуни 2007 година Претседателот на Петтиот оддел одлучи да ја комуницира жалбата по однос на должината на постапката. Постапувајќи согласно член 29 став 3 од Конвенцијата, Судот одлучи во исто време да постапува како во однос на допуштеноста така и во однос на основаноста на жалбата.

ФАКТИ

Околности на случајот

4. Жалителката е родена 1966 година и живее во Скопје.
5. На 27 Ноември 1997 година му се пожалила на нејзиниот работодавач за нејзиниот третман на работа
6. На 9 Декември 1997 година работодавачот ја отпуштил жалителката, земајќи ја нејзината забелешка како барање за отказ. По нејзиниот приговор не се одлучило.
7. На 26 Февруари таа поднела тужба до Основниот суд Скопје (“првостепениот суд”) за поништување на одлуката за отпуштање, нејзино повторно враќање на работа и исплата на неисплатената плата.
8. На 17 Февруари 1999 година судот наредил вештачење за состојбата со менталното здравје на жалителката на 27 ноември 1997 година, денот кога таа му се пожалила на работодавачот. Жалителката била задолжена да ги плати трошоците за вештачењето во рок од 15 дена. На 12 јуни 2000 година првостепениот суд утврдил дека жалителката не ги платила трошоците.
9. На 4 мај 2001 година судот повторно одредил вештачење за менталната состојба на жалителката. Таа ги платила трошоците на 26 Октомври 2001 година. Наодот бил доставен на 15 ноември 2001 година.
10. Во текот на судската постапка три расправи биле одложени поради погрешна достава на поканите за жалителката и нејзиниот адвокат од страна на судот.
11. На 19 Септември 2002 година првостепениот суд го одбил барањето на жалителката бидејќи тужбата била поднесена по истекот на законскиот рок од 15 дена. На 27 март 2003 година Апелациониот суд Скопје ја укинал првостепената пресуда, бидејќи тужбеното барање требало да биде отфрлено.
12. На 15 Октомври 2003 година првостепениот суд ја отфрлил тужбата како ненавремена. Истиот ден судот ја ослободил жалителката од обврската за плаќање на судски такси. На 17 Март 2004 година Апелациониот суд Скопје ја одбил жалбата поднесена на 5 декември 2003 година.

13. На 20 Април 2004 година жалителката до Врховниот суд на Република Македонија поднела ревизија со аргументи дека рокот од 15 дена не бил преклузивен, туку инструктивен. Во врска со тоа, таа упатила на одлука од 28 декември 1999 година во која Врховниот Суд наводно дал таква насока.

14. На 30 Март 2005 година Врховниот суд ја одбил ревизијата со образложение дека рокот од 15 дена бил од преклузивна природа. Оваа одлпка била доставена до жалителката на 27 јуни 2005 година.

ПРАВО

I НАВОДНА ПОВРЕДА НА ЧЛЕН 6 СТАВ 1 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

15. Жалителот се жалел дека должината на постапката не била во согласност со барањето за “разумен рок” предвидено во член 6 став 1 од Конвенцијата, кој гласи:

“ При определување на неговите граѓански права и обврски, секој има право насудење во разумен рок предтрибунал.....”

A. Допуштеност

16. Владата не изјави никаков приговор за допуштеноста на оваа жалба.

17. Судот забележува дека жалбата не е очигледно неоснована во смисла на член 35 став 3 од Конвенцијата. Понатаму забележува дека жалбата не е недопуштена по ниеден друг основ. Оттука, мора да се прогласи за допуштена.

Б. Основаност

1. Произнесувања на странките

18. Владата тврдеше дека постоеле сложени околности поврзани со случајот, како што била потребата да се извешти вештачење на состојбата со менталното здравје на жалителката (види точки 8 и 9 погоре).

19. Таа исто така тврдеше дека и жалителката допринела за должината на постапката бидејќи не ги платила навремено трошоците за вештачење наложени од страна на судот (види точки 8 и 9 погоре). Погрешната достава

на судските покани исто така би требало да и се препише на жалителката (види точка 10 погоре).

20. Жалителката ги оспори аргументите на Владата. Таа изјавила, *inter alia*, дека не ги платила трошоците за вештачењето поради нејзината финансиска ситуација, поради што подоцна била ослободена од плаќање такси (види точка 12 погоре).

2. Одлука на Судот

21. Судот забележа дека постапките започнале на 26 Февруари 1998 година, кога жалителката го поднела својата тужба пред првостепениот суд. Тие завршиле на 27 јуни 2005 година кога одлуката на Врховниот суд била доставена до жалителката. Според тоа, треале 7 години и 4 месеци во три судски инстанци.

22. Судот повторува дека разумноста на должината на постапката мора да се оценува во согласност со околностите на случајот, со посебен акцент на следниве критериуми: сложеноста на случајот, однесувањето на жалителот и на соодветните власти и кој бил уделот на жалителот во спорот (види *Маркоски против Република Македонија, бр. 22982/03, став 32, 2 Ноември 2006 година*)

23. Судот смета дека случајот не е посебно сложен.

24. Судот се согласува со Владата дека жалителката придонела за одолжувањето на постапката. Не е убедлив аргументот на жалителката, дека таа не треба да се смета за одговорна за одолжувањето на постапката кое било поврзано со трошоците за вештачењето, бидејќи таа била ослободена од плаќање на судски такси дури во понатамошниот тек на постапката (види точка 12 погоре) и тоа ослободување не се однесувало на трошоци за вештачење. Во врска со ова Судот забележува дека жалителката не успеала да ги плати трошоците за вештачење ни по истек на една година и четири месеци од денот кога судот и наложил (види точка 8 погоре). Понатаму, кога и по втор пат биле одредени истите трошоци, таа ги платила со шест месечно доцнење (види точка 9 погоре). Оттука Судот изведе заклучок дека жалителката била одговорна за оддолговлекување на постапката за една година и десет месеци. Од друга

страна, Судот утврди дека трикратното одложување на рочиштата не може да и се препише на жалителката, бидејќи државата е одговорна за воспоставување на соодветен систем на достава на судските покани. Владата не достави никакви арументи за спротивното.

25. Во овој контекст, Судот потсетува дека Договорните држави се тие кои треба да го организираат нивниот правен систем на начин кој нивните судови ќе можат да го гарантираат правото на секој да може да добие судска одлука во спорови поврзани со остварување на правата и должностите во разумен рок (*види Хорват против Хрватска, бр. 51585/99, став 59, ECHR 2001-VIII*). Во тој контекст, наоѓа значителни одолговлекувања кои можат да му се препишат на првостепениот суд. Судот забележал дека на првостепениот суд му биле потребни скоро 4 години и 7 месеци за да донесе одлука по предметот (види точка 11 погоре).

26. Судот е на мислење дека засегнатиот интерес на жалителката, која ги изгубила средствата за егзистенција откако била отпуштена од работа, барал особена ефикасност на постапката (види Думановски против Република Македонија, бр.13898/02 став 48, 8 Декември 2005 година).

27. Испитувајќи ги сите доставени материјали, Судот смета дека Владата не достави никакви факти или аргументи кои покажуваат дека одлучувањето по тужбата на жалителката било спроведено со должната експедитивност. Имајќи ги во предвид околностите на случајот, Судот смета дека должината на постапката била прекумерна и не го задоволрила бараниот критериум за “разумен рок”.

28. Според тоа, има повреди на член 6 став 1 од Конвенцијата.

II. ДРУГИ НАВОДНИ ПОВРЕДИ НА КОНВЕНЦИЈАТА

29. Жалителот, понатаму, се жалеше по член 6 од Конвенцијата дека домашните судови погрешно ја протолкувале суштината на законот кој се однесува на рокот за поднесување на тужби во работните спорови.

30. Судот го испита остатокот од жалбата, и имајќи ги во предвид сите материјали со кои располага, како и тоа дека наводите во жалбата

потпаѓаат во негова надлежност, не откри никаква повреда на правата и слободите загарантирани со Конвенцијата или нејзините протоколи.

31. Следи дека овој дел од жалбата е очигледно неоснован и мора да биде отфрлен согласно член 35 ст.3 и 4 од Конвенцијата.

III. ПРИМЕНА НА ЧЛЕН 41 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

32. Членот 41 од Конвенцијата предвидува:

“ Кога Судот ќе оцени дека постои повреда на Конвенцијата или на протоколите, и доколку внатрешното право на засегнатата Висока договорна страна овозможува само делумна репарација на штета, тогаш доколку е тоа неопходно, Судот ќе му додели правична отштета на оштетениот.”

A. Штета

33. Жалителката бараше 3.000 евра (ЕУР) за нематеријална штета.

34. Владата ги оспорила овие барања.

35. Судот смета дека жалителката претрпела нематеријална штета. Раководејќи се на правични основи, и доделува сума од 800 Евра по овој основ.

B. Трошоци и расходи

36. Жалителката исто така бараше 500 евра за трошоци и расходи настанати пред домашните судови и 210 евра за трошоците за постапката пред овој Суд. Последниов износ ги вклучува трошоците за правна помош и трошоци за испраќање. Што се однесува до судските такси, жалителката доставила потврда со која ја потврдила нејзината донација во невладината организација во која делувал нејзиниот застапник. Понатаму, таа доставила копии од поштенските испратници.

37. Владата ги оспори овие барања.

38. Согласно судската пракса на Судот, жалителот има право на надомест на трошоците и расходите, само ако се покаже дека истите биле направени и дека биле неопходни, а биле разумни во однос на износот (види *Kyrtatos против Грција*, бр.41666/98, став 62, ECHR 2003-VI

(извадоци)). По однос на барањето на жалителката за надомест на трошоците направени во постапката пред домашните судови, Судот забележува дека трошоците не биле направени со цел да се бара, во домашниот правен систем, заштита и надомест за наводната повреда за која се жалел пред Судот. Поради тоа не му доделува никаква сума по оваа основа (*види Милошевиќ против Република Македонија, бр.15056/02, став 34, 20 Април 2006 година*). По однос на судските трошоци и расходи направени во постапката пред Судот, тој забележува дека не се приложени докази дека нејзината донација од 200 Евра била направена во врска со жалбата пред судот. Поради тоа го одбива нејзиното барање по тој основ. Од друга страна, Судот и доделува сума од 10 Евра за поштенските трошоци, зголемени за секој друг издатак кој може да и биде наплатен.

В. Затезна камата

39. Судот смета за соодветно дека затезната камата треба да се исплати според најниската камтна стапка за позајмени средства на Европската Централна Банка, на која треба да се додадат 3 процентни поени.

ОД ОВИЕ ПРИЧИНИ, СУДОТ ЕДНОГЛАСНО

1. *Ја прогласува* за допуштена жалбата што се однесува за должината на постапката, додека остатокот од жалбата го прогласи за неприфатлив;
2. *Утврдува* дека имало повреда на членот 6 став 1 од Конвенцијата во поглед на должината на постапката;
3. *Смета дека:*
 - а) Тужената држава треба да и исплати на жалителката во рок од 3 месеци од конечноста на пресудата согласно член 44 став 2 од Конвенцијата, на име нематеријална штета конвертирана во национална валута, по стапка на денот на исплатата
 - (1) сума од 800 (осумстотини) евра, на име нематеријална штета, плус било какви издатоци кои можат да бидат наплатени;

РИСТЕСКА ПРОТИВ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

(2) сума од 10 (десет) евра, за трошоци и расходи, плус било какви издатоци кои можат да бидат наплатени;

б) По протекот на горе наведените три месеци сè до исплатата, ќе се засметува камата на горенаведените износи, по стапка еднаква на најниската стапка за позајмени средства на Европската централна банка, за периодот до плаќањето плус 3 процентни поени.

4. *Го отфрла* барањето на жалителот за правична оштета по член 41 од Конвенцијата.

Изготвено на англиски и доставено на писмено на 28 Јануари 2010 година, согласно членот 77 ставови 2 и 3 од Деловникот на Судот.

Claudia Westerdiek

Секретар

Peer Lorenzen

Претседател